

Geadgenjárgga bivdit

Jouni Nuorgam

LAPIN ELY-KESKUKSEN PÄÄTÖS KOSKIEN TENOJOEN VESISTÖN KALASTUSSÄÄNNÖN 35 §:N 1 MOMENTIN TARKOITTAMAA POIKKEUSLUPAA KYTTYRÄLOHEN POISTOPYNTIIN

HAKIJA

Geadgenjárgga bivdit

HAKEMUS

Lapin ELY-keskus on vastaanottanut hakijan Tenojoen vesistön kalastussäännön 35 §:n 1 momentin tarkoittaman hakemuksen poikkeusluvasta kyttyrälohen poistopyyntiin.

VIREILLETULO

Hakija on Lapin ELY-keskukselle toimittamallaan hakemuksella hakenut Tenojoen vesistön kalastussäännön 35 §:n 1 momentin mukaista poikkeuslupaa kyttyrälohen poistopyyntiin.

VÄLITOIMENPITEET

Lapin ELY-keskus on pyytänyt lisäselvitystä hakijalle 9.6.2023 lähetetyllä lisäselvityspyynnöllä. Lisäselvityspyyntöön vastaamisen viimeinen määräpäivä oli 23.6.2025.

Hakija on vastannut täydennyspyyntöön.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115,
Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86,
Veteraanikatu 1
90101 Oulu

ELY-KESKUKSEN RATKAISU

Lapin ELY-keskus hyväksyy hakemuksen jäljempänä esitetyn mukaisesti.

Hakemuksenne on hyväksytty seuraavin ehdoin ja tarkennuksin:

- 1) Hakija vastaa siitä, että hakemuksessa ja vastauksessa lisäselvityspyyntöön yksilöity kalastusoikeuden haltija johtaa kalastusta aina kalastuksen ollessa käynnissä;
- 2) Hakija vastaa siitä, että hakijalla on tarvittavat kalastusoikeudet tämän päätöksen nojalla suoritettavan kalastuksen toteuttamiseksi;
- 3) Hakijan tai nimetyn kalastusoikeuden haltijan on ilmoitettava kalastuksenvalvontaan etukäteen ennen kalastuksen aloittamista, milloin (viikonpäivä ja kellonaika) kalastus tapahtuu, missä, millä välineillä ja ketkä ovat mukana pyytämisessä. Utsjoen Saamen sillasta ylöspäin tapahtuva pyynti ilmoitetaan tekstiviestillä numeroon +358 40 8439093 ja sillasta alaspäin tapahtuva pyynti numeroon +358 40 8619052;
- 4) Hakija vastaa siitä, että kalastuksesta pidetään päivittäin hankepäiväkirjaa. Hankepäiväkirjaan on merkittävä toteutuneet pyyntipäivät ja päivittäin saaliiksi otettujen kyttyrälohien lukumäärä sekä sivusaaliiksi jääneiden ja vapautettujen Atlantin lohien määrä. Lisäksi on ilmoitettava muut saaliiksi otetut lajit. Pyyntihanketta koskeva hankepäiväkirja on kokonaisuudessaan toimitettava yhden (1) viikon kuluttua hankkeen päättymisestä Lapin ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi) hankkeen diaarinumerolla varustettuna;
- 5) Hakija vastaa siitä, että poistopyynnistä tehdään saalisilmoitus viikoittain, joka viikon sunnuntaihin mennessä (voi olla kopio hankepäiväkirjasta). Saalisilmoitukseen tulee merkitä saaliiksi saadut kyttyrälohet sekä sivusaaliiksi jääneiden ja vapautettujen Atlantin lohien määrä sekä muut saaliiksi otetut lajit. Täytetty saalisilmoitus tulee toimittaa Lapin ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi);
- 6) Hakijan hankkeen toteutusajankohta on: Alkaen aikaisintaan 1.7.2025 ja päättyen viimeistään 31.7.2025;
- 7) Hakijan hankkeen toteutuspaikka on hakijan ilmoittaman hakemuksen tai mahdollisen täydennyksen mukainen;
- 8) Hakija vastaa siitä, että saaliiksi saadut kyttyrälohet otetaan välittömästi hengiltä ja että saatu kyttyrälohisaalis käsitellään asianmukaisesti joko ravinnoksi tai hävitetään;

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115,
Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86,
Veteraanikatu 1
90101 Oulu

- 9) Hakija vastaa siitä, että pyyntihankkeissa vältetään Atlantin lohien tyypillisiä esiintymisalueita, ottaen huomioon mm. vedenkorkeuden vaihteluiden merkitys Atlantin lohien esiintymiseen;
- 10) Kalastaminen on kiellettyä joen syväväylässä;
- 11) Sivusaaliiksi saadut Atlantin lohet on välittömästi vapautettava;
- 12) Mikäli Atlantin lohia tulee sivusaaliina useita kappaleita, on pyynti kyseisellä alueella välittömästi lopetettava;
- 13) Mikäli kyttyrälohia ei nouse merkittävässä määrin, voi ELY-keskus harkintansa mukaan keskeyttää hankkeen mukaisen pyynnin välittömästi tai siirtää sen aloitusajankohtaa ilmoittamalla siitä sähköpostitse tai puhelimitse hankevastaavalle;
- 14) Hakija vastaa siitä, että ilmoitetulla alueella hankkeen mukaiseen vapakalastukseen osallistuu kerrallaan enintään viisi (5) henkilöä; eli hanketta johtavan kalastusoikeuden haltijan lisäksi korkeintaan neljä (4) muuta henkilöä.

ELY-keskus suosittaa, että pyydykset koetaan riittävän usein, jotta tarpeettomilta sivusaaliskuoolemilta vältytään. Jos pyydykseen on kuollut Atlantin lohi, on se siitä huolimatta laitettava takaisin jokeen. Atlantin lohia ei saa ottaa saaliiksi.

Muilta osin kalastuksessa noudatetaan Tenojoen vesistön kalastussääntöä ja muuta sovellettavaa kansainvälistä ja kansallista lainsäädäntöä.

Mikäli hakija rikkoo edellä mainittuja ehtoja Lapin ELY-keskus voi päättää hakijan poikkeusluvan alaisen hankkeen keskeyttämisestä välittömästi.

RATKAISUN SOVELLETUT OIKEUSOHJEET JA PERUSTELUT

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tenojoen kalastussäännön 35 §:n 1 momentin mukaan: "Toimivaltainen viranomainen voi myöntää paikallisille organisaatioille luvan kyttyrälohen kohdennettuun poistopyyntiin. Poistokalastus on toteutettava kalastusoikeuden haltijan johtamana. Luvan myöntää sen maan viranomainen, jossa poistopyyntiä harjoitetaan."

Tenojoen vesistön kalastussäännön 35 §:n 1 momenttia koskevien lain esitöiden (HE 9/2024 vp.) mukaan: "Molempien maiden viranomaiset voivat pykälän 1 momentin mukaisesti yksin myöntää luvan paikallisten organisaatioiden hankkeille kyttyrälohen poistopyyntiin, mikäli hanke ei rajoita merkittävästi lohien nousua. Tällaisten hankkeiden tulee olla kalastusoikeuden haltijan johtamia. Paikallisilla organisaatioilla tarkoitetaan tässä esimerkiksi

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000

PL 8060,
Hallituskatu 3 B

PL 115,
Kalliokatu 4

PL 86,
Veteraanikatu 1

www.ely-keskus.fi/lappi

96101 Rovaniemi

87101 Kajaani

90101 Oulu

kalatalousaluetta, osakaskuntia tai kalastuksen harjoittamiseen liittyviä yhdistyksiä, joiden kotipaikka on Tenojoen vesistön valuma-alueella.”

Kyttyrälohi on nähty Atlantin lohen lohikannalle mahdolliseksi uhkatekijäksi Tenojoen vesistön kalastussäännön lain esitöiden (HE 9/2024 vp.) mukaan: ”Vieraslajina esiintyvän kyttyrälohen haittavaikutuksia ei toistaiseksi varmuudella tunneta. Potentiaalisesti ne voivat vaikuttaa haitallisesti alkuperäisten vaelluskalalajiemme kantoihin (lohi, taimen) esimerkiksi kilpailun ja/tai kalatautien leviämisen kautta. Lisäksi jokeen kuolevat kyttyrälohet saattavat runsaana esiintyessään vaikuttaa jokien ravinnetaseisiin ja siten myös eliöyhteisön rakenteisiin.”

RATKAISUN PERUSTELUT

Lapin ELY-keskus katsoo, että hakemuksessa esitetyt perusteet kyttyrälohen poistopyyntiin täyttyvät. Hakijana on säännöksen tarkoittama paikallinen organisaatio ja lisäksi hakemuksessa on ilmoitettu vähintään yksi Tenojoen kalastussäännön 3 §:n 1 tai 2 momentin 1 kohdan mukainen kalastusoikeuden haltija, joka johtaa kalastusta. Hakemuksessa sekä hakemuksen täydennyksessä voidaan todeta olevan riittävästi perusteltu poistopyynnissä käytetyt pyyntitavat sekä alueet, joissa kyttyrälohta on tarkoitus pyytää. Hakija on myös perustellut riittävästi, kuinka aikoo minimoida Atlantin lohen joutumisen sivusaaliiksi.

Atlantin lohen kannan tilanne Tenojoen vesistössä on notorisesti erittäin heikko. Vuoden 2016 jälkeen saaliskehitys on ollut voimakkaasti laskeva ja vuoden 2020 jälkeen lohenkalastus on jouduttu kieltämään useana vuonna peräkkäin.¹ Atlantin lohen lisääntymisen kannalta tärkeimpinä voidaan pitää kahden- ja kolmen merivuoden ikäisiä emokaloja.² Tenon seuranta- ja tutkimusryhmän Tenojoen lohikantojen tilasta tehdyn tutkimuksen mukaisen raportin biologinen neuvo on, että Atlantin lohen lohikantoja ei tulisi kalastaa lainkaan.³

Kyttyrälohta nousi arviolta 170 000 yksilöä Tenojokeen vuonna 2023 (HE 9/2024 vp.). Tämän perusteella voidaan arvioida vuoden 2025 nousumäärien olevan korkea tulevalle kalastuskaudelle. Aikaisempina vuosina määrät ovat moninkertaistuneet, joten nousumäärien arvioidaan siten lisääntyvän tulevalle nousukaudelle. Erityisesti vuoden 2023 voimakas nousu on todennäköisesti tuottanut uuden voimakkaan vuosiluokan tulevalle kalastuskaudelle, jolloin poistopyyntiin on perusteltua varautua.⁴ Kun huomioidaan edellä mainitut seikat, voidaan katsoa kyttyrälohen arvioitujen korkeiden nousumäärien takia poistopyynnin olevan tarpeellista.

Kyttyrälohien havaittu nousuvaelluksen aloitusajankohta sijoittuu kesäkuun lopulle ja nousuvaelluksen huippu sijoittuu aiempien vuosien perusteella

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115,
Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86,
Veteraanikatu 1
90101 Oulu

heinäkuun alun ja puolenvälin välille.⁵ Tästä syystä ELY-keskus katsoo, ettei poistopyyntiä ole tarkoituksenmukaista aloittaa vielä kesäkuussa, sillä nousumäärät Suomen puolella tuohon aikaan eivät ole vielä merkittäviä. Tällöin vältetään myös isojen Atlantin lohien joutuminen sivusaaliiksi, sillä niiden nousuvaelluksen huippu sijoittuu touko-kesäkuulle. Vuoden 2023 koepyyntin perusteella huomattiin, että kyttyrälohisaalis kasvoi kohti heinäkuun loppupuolta ja elokuun alkua, jolloin kyttyrälohet alkoivat kerääntymään kutupaikoilleen, tällöin kyttyrälohen pyyntiä voidaan tehokkaammin kohdentaa nimenomaan kyttyrälohen kuteviin kantoihin.⁶

Poistopyyntin alueellisessa rajauksessa tulee ottaa huomioon erityisesti Atlantin lohien tyypillisten esiintymisalueiden välttäminen. Kyttyrälohien kutupaikat sijaitsevat pääsääntöisesti matalikoissa, vain noin 30–60 cm syvyydessä ja hyvin lähellä rantaa.⁷ Lapin ELY-keskus katsoo, että pyyntipaikkojen asettuminen vain kyttyrälohen pääasiallisille esiintymisalueille varmistaa sen, että Atlantin lohta ja muita alkuperäisiä kalalajeja jää sivusaaliiksi mahdollisimman vähän. Näin saadaan varmistettua poistopyyntin tarkoituksenmukaisuus ja varmistuttua pyyntin oikeasuhtaisesta alueellisesta sijoittumisesta.

Lapin ELY-keskus katsoo vapakalastuksen osallistujamäärän osalta, että hankkeen poistopyyntin valvonnan ja Atlantin lohien ekologisen kestävyysnäkökulman kannalta pyyntiin osallistuvien henkilöiden määrän rajoittaminen on perusteltua. Henkilömäärärajoituksilla varmistetaan toisaalta kalastusvalvonnan resurssien riittäminen ja toisaalta vähennetään riskiä Atlantin lohien sivusaaliskuolemista.

Poikkeuslupiin asetetuilla ehdoilla ja tarkennuksilla voidaan välttää tarpeetonta Atlantin lohien sivusaaliiksi joutumista ja mahdollistaa tehokkaammin poikkeusluvilla tapahtuvaa kalastuksen valvontaa.

Lapin ELY-keskus katsoo, että poistopyyntin edellytykset täyttyvät ja sille nähdään erityinen tarve vuoden 2025 nousumäärien arvioiden perusteella.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET, LISTAUS

Tenojoen vesistön kalastussääntö 34–35 §, hallintolaki 31–34 §, kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain muuttamisesta 3 §

PÄÄTÖKSEN TIEDOKSIANTO

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihe 0295 037 000

PL 8060,
Hallituskatu 3 B

PL 115,
Kalliokatu 4

PL 86,
Veteraanikatu 1

www.ely-keskus.fi/lappi

96101 Rovaniemi

87101 Kajaani

90101 Oulu

Geadgenjárgga bivdit

JÄLJENNÖS PÄÄTÖKSESTÄ

Hakija

Tenon kalatalousalue

Norjan kalatalousviranomainen (TF)

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Lapin ELY-keskuksen verkkosivuilla osoitteessa <http://ely-keskus.fi/web/ely/kuulutukset>.

LISÄTIETOJA

Elias Rauhala puh. 029 503 7056, posti elias.rauhala@ely-keskus.fi (lomalla 7.7.-8.8.2025)

Kare Koivisto puh. 0400 211 898, posti kare.koivisto@ely-keskus.fi

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto oikeuteen. Valitusosoitus on tämän päätöksen liitteenä.

ALLEKIRJOITUKSET

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asiainhallintajärjestelmässä. Asian ovat esitelleet lakimies Elias Rauhala ja kalatalousasiantuntija Kare Koivisto. Asian on ratkaissut johtava kalatalousasiantuntija Jari Leskinen.

LIITTEET

Valitusosoitus

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen
kalatalouspalvelut

Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115,
Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86,
Veteraanikatu 1
90101 Oulu

Tämä asiakirja LAPELY/2357/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/2357/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Koivisto Kare 26.06.2025 14:33

Esittelijä Rauhala Elias 26.06.2025 14:30

Ratkaisija Leskinen Jari P 26.06.2025 14:35